

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosè & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fideli Populo ...

Lingendes, Claude de
Coloniae Agrippinae, 1689

CIII. II. Est de ejus doloribus internis, quorum gravitate ex causis & effectibus demonstrat.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56368](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56368)

Sed 1. quid hactenus passus es?

Quid pro illo pati decrevistis?

3. Quid pati potes?

4. Sed si pareris, quanti sunt aut esse posse possunt tuæ passiones, si eum illis passionibus conferantur: Confer personas, & de utroque judica?

Iam quid de tuo amore loquar, qui sic amatus & à tanto, tu verò & tantulus, & tam parum diligas?

Sed si nec amore certare potes; hoc saltem effice, ut non obliviscaris gratiam fidejussoris; ut saltem æstimes quantum meretur, & quanta est; ut mente & cogitatione, si non semper, at frequentissime, revolas; ut scias te semper obligatum remanere. Sanè si creditor debitum exigit à fidejussore, jam primus & verus debitor, quod creditori debebat, idem debet fidejussori, & præter verum debitum, novi beneficii reus erga illum factus est: Hinc vide quid Christo debeas fidejussori tuo; & id quod præcipuo creditori, hoc est iustitiæ

Divinæ, & id quod ipsi ut fidejussori solventi ob novum beneficium debetur.

Sed ut pergit Sapiens loc. cit. Eccli. 29. *Repromissorem fugit peccator & immundus*: Vide quomodo vocet ingratus, & immemorem; peccatorem vocat & immundum, quia odibilis est, & quem omnes fugere debeant: Causam autem huius peccati: sic denotat *Bona repromissoris sibi ascribit peccator, & ingratus sensu derelinquet liberantem se*: Quia nimirum non cogitat, omnia gratuito sibi præstita, nec ea respicit ut aliena bona, & ingratus sensu hoc est animo, cum non revolvat mente beneficia sibi præstita, derelinquet liberantem se. Tu vide quid rependas Liberatori tuo, illi exponere cogitationes tuas, & gratis ipsi actis pro redemptione, cogita serio quid illi rependere decernas: Quid illius causa facere: Quid aggredi velis; & omnia animi tui sensa deprome, ac memineris te semper ingratum futurum, ac minus semper te facturum quam debeas.

II. PARS.
S E V

ALIA CONCIO.

De doloribus internis Christi.
Eorum causæ & effectus.

Attendite, & videte, si est dolor, sicut dolor meus. Lamentat 1.

Non ignoratis, Auditores, occasionem & causam quæ nos hinc congregavit. Sanctissima cõsuetudo Ecclesiæ, omnis hic apparatus lugubris, numerosus hic conventus, modestia major quam pro more, vultus, oculiq; vestri qui notas doloris corde vestro concepti impressas præferunt, luculentum satis testimonium præbent inusitati casus, luctusque omnium, qui unquam, extiterint

M m 2

funef.

& suarâ quàm dici potest lamentabilis. Neque verò locus est, tempusque conticescendi, ac dissimulandi amplius. Huc coivimus ut interisimus Dei exequiis. Non ad defendam Jeremiæ lachrymis mortem Regis Iosifæ, sed ad dolendam lamentis universæ naturæ, quæ mœtore dirumpitur, necem Sancti sanctorum, Regumque omnium augustissimi. *Et post hebdomadas 62, occidetur Christus.* Denique ad justa funeris solvenda Parentis nostri vita functi, cui mortis ansam causamque dedimus, Illam si aspicimus aut tanquam ipsius beneficium; quandoquidem sponte ac voluntate suâ pro nobis interiit; aut sicut crimen nostrum; quoniam illius auctores sumus: prima consideratio à nobis exigit, memoris gratique animi affectum, qui nos tamen semper ingratos relinquet; altera vero, satisfaciendi desiderium postulat, in quo minimum est nos assistere nunc ad cōmemorationem ipsius martyrij, cō quem à nobis meretur sensu, non illum spectando sicut hominem nihili, & contemnendum, sed ut Virum sanctissimum, ut primum maximūque Regum omnium, ut summum Pontificem, & inter Pontifices veneratione dignissimum, ut Deum altissimum, supremamque Majestatem: 2 Non quasi ad nos nihil pertineret, cum respectu nostri omnia nomina & officia impleat, qui sit & Pater noster, & Dominus, & Rex, & Sponsor, & amicus & Spōsa & quod omnia superat, Deus noster: 3, Non considerando mortem ejus quasi solum factū Judæorum, sed ut rem nostram, & meritum nostrum, & scelus nostrum: Vnde planè mirabile est, cum reliqua tanti sceleris minimè rea vehementer commoveantur, solum hominem sine sensu remanere; adeo ut S. Hieronymus jure sic exoptulet: omnis Creatura Christo morienti compatitur, Sol obtecuratur, Luna retrahit lumen suum, terra concutitur, petra scinduntur, templi velum

in duas partes dividitur, sepulchra aperiuntur mortuorum ossa sensum habent, ipsi mortui resurgunt, solus miser homo non compatitur, pro quo solo Christus patitur, Certe cum pro omnibus hominibus mortuus sit, omnesque mortis illius sint rei, quàm tamen pauci sunt qui id cogitant, secundum illud Isaia cap. 57. *Iustus perit, & non est qui recogitet in corde suo.* Nos saltem, Auditores, qui hic adsumus, non permittamus sanguinem ejus inutiliter fluere. 1. Itaque omnes animi sensus concipiamus quos ad rãm lucuosum & tantum spectaculum habere decet. Cum Reges Orientalis Iobi amici ipsum in sterquilinio sedentem qui amplius agnosci non poterat vidissent, ad eò erat muratus quem antea opulentissimum & multis divitiis abundantem cognoverant; tanto stupore perculsi sunt, ut septem integros dies, cum eo humi sedentes ac taciti remanserint, nec quisquam illorum eum alloqui ausus sit: *vidbant enim dolorem esse vehementem* Quid nos facere par est qui spectaculum longè acerbius, atque atrocius cernimus in Salvatore? Ex stupore in dolorem, ex dolore in lachrymas transeamus; nam si nihil aliud Christo rependere possimus, saltem non desit compassio: Quia juxta dictum Domini Levit. 23. *anima que afflicta non fuerit die hac, peribit de populo meo.* 2. Quoniam illi qui legit dici ut intelligat: Cum tibi, mi Auditor, Christus in Cruce quasi liber expansus obiciatur; vide ne tantum dolores & cruciatus externos videas, quod & Judæi fecerunt, & gentiles ipsi qui patientia fuerunt; sed vide ut quæ legis, intelligas 1. quantum Deus oderit peccatum, pro abolendo, nec proprio Filio pepercit: 2. quanto amore mundam dilexerit, ut ad eum salvandum, Filium suum unigenitum daret: 3. ad quas virtutes te vocet, quarum adeò illustria exempla, & documenta dedit in Cruce: 4. Quibus meritis gaudeamus, & quæ habeamus præsidia.

Hinc

Hinc enim fit ut omnis spes nostra sit in Crucifixo, nec ad aliud perfugium in omnibus quàm ad eum nobis sit curendum. O CRUX AVE, &c.

In summis extremisque calamitatibus silentium plus dicit quam sermo, neque dolor qui verbis exprimi potest, nominari potest dolor. Nimio plus mallem in argumento ubi versamur, oculum mihi esse oris loco, pupillam pro lingua, & lachrymas pro verbis, quàm me prævaricari & injuriam facere cogitationibus meis, studiique mei affectum, & rei de quâ diss-ro magnitudinẽ exenuare. Quamobrem obsecro vos permittete mihi hodie, ut omisã veteri oratorum consuetudine, mihi liceat sub finem adjicere, non uti solet, dixi, sed nihil dixi: finire siquidem ubique possum, at nunquam possum absolvere: orando vos, ut aliquid assidue addatis ad verba mea, meaque cogitata semper novã quãpiam accessione augeatis.

Nihil amplius reliquum erat Salvatori nostro ad opus quod ei commiserat Pater complendum, nisi ut mortem obiret. Pretiosi corporis sui Sacramentum instituerat, quò se relinquere hominibus, priusquam ab eis abscederet: condiderat testamentum suum, eoque voluntatem postremam comprehenderat: abire jussit Apostolos, & consolationes iis adhibuerat super discessu suo: ultima imperaverat monita: valedixerat cum summo amoris dolorisque sensu: ac tempus Prophetiæ Danielis cap. 9. adventarat (*ut consummetur prævaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur justitia sempiterna & impleatur visio & Prophetia, & ungatur sanctus sanctorum:*) Cum ut obediret Patri suo, exurgit à mensã, actisque gratis dat sese in viã; & in montem Olivatum ascendit. Ioan. 14.

14. Sed ut cognoscat mundus quia diligo Patrem, &

sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio, surgite eamus hinc. Et Matth. 16. Et hymno dicto exierunt in montem Oliveti.

fuga Regis Davidis ad vitandum filii Absalonis futorem descripta 2. Reg. 15. luctuosa omninò & miseranda est. Nam ubi primum inaudit, omnes Absalonis arma insequi (*Venit nuntius ad David dicens: Toto corde universus Israël sequitur Absalon*) suavitatis suavitatis ut secum ex urbe discederent: *Et ait servus sub, qui erant cum eo in Jerusalem, surgite, fugiamus, neque enim erit nobis effugium à facie Absalon.* Vbi, oro vos, mecum observare; 1. grave admodum fuisse & acerbum tam strenuo Imperatori magnoque Regi fugam arripere, in filii & quidem vento si adolescentis conspectu; tamen cum solâ cohorte prætoriã, locum tenere ac tueri mensibus pluribus potuisset in parte urbis edito, & in Sionis arce. 2. Videre filium in se armatum, universumque populum unanimitate consensu cum eo intentum ad sui perniciem: *Toto corde universus Israël sequitur Absalon.* 3. Intueri se coactum deserere urbem, coram omnibus civibus suis, incumbente nullo ad ipsius defensionem. 4. Cogisse permittere omnia hostis sui furori, decem tantum muliereulis ad domus suæ custodiam relatis. His consideratis, Quod admodum fugæ, & asseclarum ordinem spectat, veterum milites qui eum comitati fuerant in cunctis anterioribus bellis ab 40. annis, priorem locum tenebant, turmæque frontem tuebantur. Ipse erat in medio agmine, quasi corpore exercitus cum domesticis, à servis suis stipatus. Prætoria cohors è sexcentis militibus conflata turbam cludebat, uti posterior custodiæ pars, ad quos aggregabant sese nonnulli Sacerdotes ac Levitæ, urbanique; eives studiosissimè in regem affecti. Incedebant pedibus, fixis humi oculis, tristisque omnes silentio, præter Davidem qui intereisis vocibus

cibus ac interruptis singultu, Pl. 3. pronuncia-
bat, hoc titulo in scriptū: *Cum fugeret à facie Ab-
salon filij sui, Et ita incipit: Domine quid multipli-
cati sunt, qui tribulant me: multi insurgunt adver-
sum me, multi dicunt anima mea, non est salus ipsi
in Deo eius.* Abiathar Pontifex adventans, se ad
eius societatem adiunxit, allata secum Testa-
menti arca, ut ubi res ferret, consuleret ora-
culum, & à Deo sciscitaretur quid facto opus
foret, quod inchoari voluit David, perique à
Deo quò abire ipsū juberet. *Et deposuerunt Arcā
Dei, & ascendit Abiathar,* nimirum ut interro-
garet de itinere: sed ut refert S. Hieronymus,
Deus responsum dare noluit: unde intellexit
David iratum sibi esse Deum, ac velle ut hoc
subiret qualecunque infortunium: Et ita Arcā
in Ierusalem remisit, cum hoc suæ con-
formationis ad eius voluntatem admirabili
testimonio. *Reporta Arcam Dei in urbem: si ve-
nerò gratiā in oculis Domini reducet me, & ostendet
mibi eam, & tabernaculum suum: si autem dixerit
mibi non places, præsto sum, faciat quod bonum est
coram se.* Arcā in urbē reportari jussā, pertran-
sierunt cuncti torrentem Cedron, & conscen-
dere montem Olivarum aggressi sunt, eo scilicet
modo, quem facit textus describit. Por-
rò *David ascendebat clivum Olivarum, scandens &
stans, nudis pedibus incedens, & aperto capite, sed
& omnis populus qui cum eo erat, aperto capite ascen-
debat plorans.* Pauloque antea, *omnesque flebant
voce magna, & universus populus transibat.* Non
abjectione animi magnus adeò fortisq. prin-
ceps lugebat, sed cum intelligeret iratum sibi
Deum ob admittā prius peccata, suscipiebat
habitum sensumq. animi verè pœnitentis. ò
spectaculū miseratione plenum, cernere tam
magnum Regem, tam generosum Principem
ut in pueritiā cum Vr̄is & Leonibus luderet,
ita sanctum justumque, tanto splendore no-
minis & amore apud suos, sic reformidatū ab
hostibus sic à finitimis honoratū, postquam
sceptum 30. annorum spatio gestasset, nur-
quam nisi victor rediisset è præliis, in fugam à

filio conijci, nudis incedere pedibus, præ pu-
dore & tristitia capite aperto, plorare, geme-
re, singultus edere, seruosq. ac milites unā om-
nes cum ipso pariter involuto capite lugere.

Huc animos vestros adh. bene Christiani ad
simile spectaculum, quod exhibet nobis Rex
Regum, Regis Davidis filius & Pater, amabi-
lis Salvator noster ac Redemptor Iesus. Cœ-
nā illā mysterijs referatissimā peractā dixit A-
postolis, *Surgite eamus hinc.* 1. David egredi-
tur, quia talem videt esse Dei voluntatem: *Ita
Christus, sed ut cognoscat mundus quia diligo Pa-
trem, & sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio,
surgite eamus hinc.* 2. David egreditur ut fugiat:
Christus ut occurrat morti, ac periculo. 3. Da-
vid fugit filium Absalonē, cui coniunctus est
populus: Christus occurrere vult Iudæ, & toti
populo ei adhærenti. 4. David egreditur cum
suis militibus: Christus cū suis discipulis. Sed
vide quò uterq. pergat. David transit torrentem
Cedron, subitq. montem Olivarum: Audi quid de
Christo dicant Evangelistæ, Ioan. c. 18. *Hac cum dixisset Iesus egressus est cum disci-
pulis suis trans torrentem Cedron.* Et Matthæus c.
26. *Et hymno dicto exierunt in montem Oliveti.* Sed
quo habitu: nempe tristi admodū vultu, nec
sine suis, ac discipulorum lachrymis, qui Chri-
sti Domini insolita oratione fuerant pertur-
bati, Supertatā montis parte, occurrit villa seu
prædiū Gethsemani, in qua erat quidā hortus,
in quem Christus ingressus est cum suis disci-
pulis: Et nos quoq. cum ipso in hortū ingre-
diemur ubi reliquū figurā à nobis allatā om-
nino impletur. Ibi enim fortis Imperator præ
timore fugit cum electo suo robore, dum ni-
mirum mortem ac periculū detrectat, ac de-
precat. 2. Ibi luget cum suo comitatu, dum
ipse, & eius discipuli ad hanc vocē ingemunt,
Tristis est anima usq. ad mortē. 3. Orat Patrem,
& non exauditur, ut interrogaverat Abiathar
oraculum quod non respondebat. 4. Patris
auxilium sentit sibi quasi subtrahhi. ut Arca à
Davide in urbē remissa est. 5. Patrē orans ut
libe-

liberetur, subdit. *Verum tamen non mea, sed tua voluntas fiat*: ad quæ satis quadrant Davidis verba: *Si autem dixerit mihi places, presto sum, faciat quod bonum est coram se.*

Se ecce hortus in memoriam mihi revocat primi homines è lapsum turpissimum: *Cantic. 8. Sub arbore malo suscitavi te, tibi corrupta est mater, tua ibi violata est genitrix tua.* Cogita itaque Adamum statim post peccatum è Paradiso eiectionem fuisse, quo temporis puncto, atque momento, 1. illa omnis species, & Paradisi pulchritudo ab oculis eius disparuit: 2. Vidit se undique obsessum spinis: 3. Horrore soliditudinis & loci incepit undique; rivis sudoris, dfluere: 4. mulierem cum qua tam familiariter, & blande se hactenus habuerat, audivit inter dolores prægnantem, & clamantem: 5. A tergo vidit Angelum insequentem, ac prohibentem ingressum in Paradisum. Ita Christus novus Adam, cum tempus advenisset, quo verè ut peccator erat tractandus, illicò sentit quasi disparuisse sibi suum Paradisum, tranquillum scilicet statum, & serenitatem. Tristari enim cæpit, & omne gaudium, atque lætitiā excludit ab animo, illumque horrore complevit: 2. Quocumque aciem mentis convertat, non nisi spinas videt, omnium scilicet hominum peccata, tormenta futura, cælum iratum, fugam discipulorum, Iudæ traditionem, hostium suorum furorē, cum nisi horrenda sibi proponat: 3. Inde ille sudor nunquam visus, quo totus madescit. 4. Humanitatem hactenus obedientem & placidè omnia patientem, immo periculis & rebus adversis sese obijcientem expertus, nunc ex sua voluntate contradicentem, & sese opponentem sentit, propter dolorem timorē, & mortis. 5. Perperuo ante oculos habet Dei Patris mandatum, & iustitiam, eiusdem mortē, cum pro hominibus spondisset, exigentis.

Hinc colligere possumus ingentes admodum fuisse internos Christi dolores in Passione. Etenim fuere in eo duo genera tormento-

rum, quorū quædam tulit interius, alia verò exterius: Sed sicut anima potior est quam corpus, ad hæc, sicut anima, ut principium sentiendi, acrius sentit immediate, quam mediatè per corpus, sicut peccatū interius gravius est exteriori, & actus virtutum interni sunt nobiliores quam externi: Ita etiam dolor internus, gravior est externo, præsertim, quia quò plus patitur corpus, eo minus pati potest, nam patiendo deficit, anima, verò plus semper ac semper pati potest: Deinde, dolores corporis ferè sunt successivi; anima autè per apprehensionē omnes simul dolores unire potest. Accedit eò, quod cum Christus in sua passione geminū tortorē habuerit, nimirū hostium suorum crudelitatem, & suum in homines amorē; sane cum eius charitas hostiū furorē superarit, plus à se passus est quam ab hostibus: quod autem à se pertulit, interius tulit, quod ab hostibus passus est, tulit exterius. Nunc mihi tantum est fermo de doloribus internis, de quibus illud Prophetæ usurpare liceat *Lament. 2. Magna est velut mare contritio tua: quis medebitur tui?* & ipse Christus, *Tristis est anima mea usque ad mortē.* Sed quemadmodū nemo est qui profunditatem doloris Christi, uti par est, æstimare possit. Quod possum, facio, atque illam æstimo ex duplici capite. I. à causis. II. ab effectu.

Incipiamus à causis. Et I. quidè ex parte objecti materialis, doluit de peccatis omnium hominum simul sumptis, optimè cognitis & exactissimè cõsideratis. Etenim per scientiā visionis notat omnium peccata. Cogita eorū multitudinē & gravitatem & malitiā in omnibus hominibus, & omnibus sæculis, Certè cum & peccata, & peccatores distinctissime cerneret, vehementi dolore tactus est. Quantū illud est quod nemo hominū fuit, qui ad illū, & illud supplicium, non aliquid de suo cõtulerit? Eò pertinet lapidatio, pænæ genus apud Iudeos usitatum. Repete memoria quomodo Achā Iosue 7. quod de urbis Ierichuntinæ anathemate aliquid furto surripuisset, ea pænâ affectus sit. Nampe eiectionus

est extra castra in vallem Achor, & ut ait textus, *Lapidavitque eum omnis Israël.* Deus bone, quot tortores! quot nimirum capita in plebe. Ita Christus Dominus ab omnibus hominibus lapidatus est. Nemo hominum fuit, qui non modo unum, sed qui non plures etiam lapides in eum jecerit, quod planè est horrendum. Quanquam quid hæc lapidatio, cum Christi Domini supplicio? In illâ enim viginti aut triginta homines ad summum, reum perimebant, cum alii deinceps, non iam hominem, sed vel cadaver, vel ipsa saxa ferirent, & quasi sepulchro obruerent, unde in capite citato dicitur congregaveruntque super eum acervum magnum lapidum in hoc vero supplicio nullius hominis manus fuit innoxia, cum omnis, etiam cor ipsius attingeret, omnis interfecerit. De Josepho Patriarchâ dicitur in Genesi 4. *Osculatusque est Joseph omnes fratres suos, ploravitque super singulos:* de Christo quoque maiore fratre nostro verum est, quod supra singulos peccatores, & lachrymas fuderit, & sanguinem,

2. At licet omnia peccata eum maxime terigerint, peculiari tamen ex causa, maxime affectus est dolore ex præcognitione ingentis illius peccati à Iudæis in sua morte procurandâ committendi, & pœnæ illud secururæ, quam ob oculos posuit, cuiusque sola memoria olim ei lacrymas movit, quando videns civitatem flevit super illam dicens: *quia si cognovisses & tu, & quidem in hac die tua, que ad paem tibi: nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis quia dies venient in te, &c.* Cum enim esset filius Synagogæ, (Ex quibus Christus, ait Apostolus) eam sincerissime diligebat ut matrem: itaque eius malo & culpæ & pœnæ vehementer commovebatur: Quæ ratio fuit ex Hieronymo, cur Patrem rogarit ut si fieri posset transfret ab eo Calix ille: quasi dixerit; si possibile est ut moriar absque Iudæorum peccato, & ruina: quo eodè sensu Origenes tract. 35.

Matth. sic Crucem Christi interpretatur: Si fieri potest ut omnia bona, quæ à meâ passione profectura sunt, eveniant, si non patiar; transeat passio hæc à me, ut & mundus salvetur, Iudæi in passione meâ non pereant. Diligebat enim eos quasi ramos bonæ Olivæ. Memento lachrymarum Ieremiæ Prophetæ propter Iosæ mortem, & urbis captivitatem: certe diceres vel ipsa saxa indoluisse.

3. Pertinet quoque ad causam materiam prævisio futurorum malorum quæ Christo Domino proxime immincebant: ut enim dicitur Joan. 18. *Iesus itaque sciens omnia que ventura erant super eum, processit.* In qua prævisione hæc concurrerunt. 1. Obiectum omnium maximum nempe mors, quæ est malorum omnium postremum: & in Christo agebatur propter vitæ dignitatem quæ erat divina & infinita propter unionem. 2. Genus mortis ignominiosissimum & acerbissimū ex omnibus circumstantiis: Occurrebant funes, vincula, irrisiones, contemptus, spura, blasphemiarum, alapæ, accusationes falsæ, testimonia falsa, cædium populi, militum furor, Sacerdotum rabies, Judicis timor, & animus servilis; flagellatio, coronatio, nudatio, Crucis pondus, clavi, mallei. Crux, & malorū maxima copia. Veniebant in mentem, & uno quasi agmine sese offerebant, Iudæi prodicio, fuga discipulorum, Petri negatio usque ad executionem; inimicorum gaudium & exultatio; Matris dolores, & Patris derelictio.

Eodem modo ea parte principij & causæ efficientis, ad summum dolor ille perductus est. Nam si principium doloris petitur vel ex parte potentie cognoscentis; quo enim melius & clarius malum repræsentat, eo vehementius commovet; vel ex parte potentie appetitivæ in qua formaliter est dolor, nempe fuga mali, vel sensus cum disconvenientia: vel ex parte motivi quod potentiam movet, & actum specificat: ex his omnibus inferitur

tionem; inimicorum gaudium & exultatio; Maris dolores, & Patris derelictio.

Eodem modo ex parte principii & causæ efficientis, ad summum dolor ille perductus est. Nam si principium doloris petitur vel ex parte potentiæ cognoscentis; quod enim melius & clarius malum repræsentat, eò vehementius commovet; vel ex parte potentiæ appetitivæ in qua formaliter est dolor, nempe fuga mali, vel sensus cum disconvenientia: vel ex parte motivi quod potentiam movet, & actum specificat: ex his omnibus inferitur dolorem Christi fuisse in supremo gradu.

1. Si causa naturalis ejusmodi doloris est intellectus, fuit ipse in Christo perfectissimus, tum natura, tum scientia: at qui ut dicitur *Eccli. 1. In multa sapientia, multa indignatio, & qui addit scientiam, addit & laborem.*

2. Si causam spectes in charitate & gratia; Nemo tanta charitate Deum dilexit sicut Christus, nemo ejus honorem sic optavit: & proinde nemo sic offensam indoluit: ad hæc, nullus tantam gratiam habuit, aut auxilium, quo promoveretur ad peccatum ita detestandum; unde ex tota latitudine, & intensione charitatis & gratiæ, quæ erat summæ, tristatus est de omnibus & singulis peccatis, quatenus erant & Dei offensa, & proximi ruina & damnatio: Etenim homines intensissimè amabat.

3. Accessit perfectissima & intensissima apprehensio tormentorum quæ satis esse potuit ad mortem: nam sæpe solus metus morte ipsa gravior est; & ut notavit S. Chryostomus, postquam Elias mortem fugisset, ipsam postea præoptare maluit, quàm semper timere, unde *perivit animæ suæ ut moreretur*, in media fuga; sic illam tolerabiliorem putavit ipso timore: & Cain mori maluisset quàm semper timere.

4. Voluntati suæ, & appetitui omnes habenas Christus laxavit, ut circa tale objectum sic propositum, quantum exigit naturalis propeusio, contristaretur, quod fecit quàm maxime fieri potest.

Tom. III.

5. Ad eandem etiam causam spectat, quod prævidit mortem suam inutilem multis futuram, licet tam multa pro hominibus præstitisset: licet tanto salutis eorum desiderio teneretur; itaque multos damnandos, ac neglecturos solum ipsius sanguinem: qua de re conqueritur *Isaia 49. Et ego dixi, in vacuum laboravi, sine causa, & vanè fortitudinem, meam consumpsi*: Sed quantum ea res animum eius pupugit, cum vidit multos ex sua passione, occasionem capturos gravius peccandi, & ex illa futurum ut multi gravius damnarentur, unde omnibus salutem, & beneficia, & beatitudinem quæsierat?

Iam si causam formalem spectemus. Nemo unquam ita cognovit uti Christus peccati malitiam. Sive 1. in ordine ad Deum compareretur, cuius est offensa: vide autem quanta: ut scilicet si Deus mori posset, solo peccato moreretur: si posset perire, atque esse amittere, id tantum per peccatum fieret: vide etiam cuius Maiestatis est offensa, scilicet, inæstimabilis, incomprehensibilis, infinitæ: peccatum autem crescit proportionaliter in ratione offensæ, secundum gradus dignitatis personæ quæ offenditur & etiam offendentis: si aut plurimum distat ab ea quæ offenditur, aut aliquid ei debet. Sive 2. ad creaturam compareretur, cuius est summa miseria, & in merito: Quod si 3. ut dicunt Theologi privationes non nisi ex formis cognosci possunt; si peccatum gratiæ privationem infert, & gratia est participatio divinæ naturæ, quis peccatum nosse ita potuit uti Christus propter perfectissimam naturæ divinæ cognitionem? 4. Nemo unquam ita novit quantitatem pœnæ quæ & peccatis debetur, & quæ est: uti Christus. Item 5. nemo ita novit magnitudinem suæ passionis quam inferre potuerunt creaturæ, sed nosse non potuerunt. Cum itaque dolor crescat non tantum ex parte objecti materialis, sed etiam, idque multò magis, ex parte formalis, cumque Christus utriusque perfectam habuerit

Na

buerit

buerit cognitionem, eaque usus sit ad summum in se dolorem excitandum, oportuit absque dubio ut eum ad summum perduxerit.

Relinquitur ut ex fine, illius magnitudinem colligamus.

1. Enim sicut Christus patiendo dolorem in sensu, satisfecit dolori sensus, quem homines luere debuissent in inferis; ita interior dolores ferendo satisfecit mœrori, qui contingit damnatis ex amissione gloriæ. Cogita igitur quanta sit in damnatis desperatio, quantus mœror, quis dolor, qui exprimitur per fletum illum æternum de quo Christus, *ibi erit fletus & stridor dentium*: Atque hinc æstima quantus fuerit Christi dolor, qui omnium inortalium doloribus debuit satisfacere.

2. Cùm homines ob peccata sua conteri debeant, Christus saltem æquare debuit dolorem contritionis, quem de suis peccatis homines habere debuissent; quod & cumulatissimè præstitit, cum & peccatorum multitudinem nosset, & gravitatem, atque intelligeret quantum esset Deus offensus, & summum tum in Deum, tum in homines amore ferretur, cum scilicet illum maximè peccatis offensum esse sciret, hos verò maxima inde detrimenta cepisse.

Ex his omnibus causis simul concurrentibus factum est ut Christus totus tristitia repletus fuerit. Nam 1. appetitus ejus inferior respectu objectorum sensibilium, & rationi conformium, & Christo convenientium ita repletus tristitiâ, ut nullum planè gaudium, immodò nec solatium ex quocunque objecto perciperet. Licet enim ex Dei contemplatione redundare deberet delectatio, omnem tristitiam excludens, in appetitum sensitivum; Dei tamen dispensatione factum est, ut ea delectatio eò non pertingeret: ut, sicut loquitur Ambrosius, Christus Dominus sequestratâ omni Divinitatis æternæ delectatione, tædio nostræ infirmitatis afficeretur.

2. Voluntas ejus naturalis, sive inferior, eâ-

dem tristitiâ plena fuit: quoniam semper sequitur appetitum sensitivum.

3. Voluntas ejus superior respectu objectorum spiritualium, uterant peccata hominû, tristitiam pariter admittebat, licet eodem tempore beata simul esset, ob amorem beatificum & gaudium inde consequens. Poruerunt enim in eadem voluntate, divina virtute illi duo actus repetiti, gaudium ob beatitudinè, & tristitia ob mortem, vel ob hominum peccata, quia hi actus non sunt propriè contrarii, nec versantur circa idem objectum, & secundum eandem rationem: quantum ergo divinâ virtute fieri potuit, etiam Christi voluntas, hâc tristitiâ plena fuit. Hinc etiam, fuit summa, quod conjuncta fuerit cum privatione omnis consolationis: Nam factum est ut unus actus alium non impediret; nec gaudium superioris partis in aliam derivaretur; nec denique aliud solatium adhiberetur, quod tristitiam vel minueret, vel levaret. Etenim humanum non habuit, secundum illud Psal. 68. *Et sustinui, qui simul contristaretur & non fuit & qui consolaretur & non inveni*. Nec etiam divinum, uti dictum est. Cœpit ergo tristitia in horto; aucta tamen est in progressu, quia dolor sensibilis accessit interiori; & summa facta est in Cruce, cum dixit, *Deus meus ut quid dereliquisti me*: Sed in horto tanta fuit, ut plus quàm sufficeret ad eum perimendum; secundum illud. *Tristis est anima mea usque ad mortem*: Nam quemadmodum Heli summus Sacerdos cum auisset filios suos in bello occisos, in super & Arcam captam, retrorsum cecidit & interit; ejusque nurus, tot auditis infortuniis, exspiravit: Ita Christus tristis fuit usque ad mortem quàm oppetiisset nisi divina virtus impediisset.

Atque hinc facile intelligimus quod docet Suarez, Christi dolorem superasse quoscunque dolores hominum & Angelorum de quocunque objecto: Omnes enim eorum dolores vel sunt naturales vel supernaturales, vel honesti, vel pravi: Quoad supernaturales honestos

hos, cum Christus habuerit maiorem gratiã, superavit in intensiõne omnem actum virtutis, cuiuscunque creaturæ, quia Christi gratia fuit supra omnem virtutem creaturæ: Christus autem doluit de peccatis hominum secundum totam intensiõnem suæ gratiæ & charitatis. De omni porro parvo dolore facile probatur: quia eiusmodi dolor fit tantum virtibus naturæ, nulla autem naturalis potentia exercere potest actum æque intensum, ac Christi gratia in suo ordine: Itaque ascendit hic dolor supra omnes hominum & demonum dolores cuiuscunque rationis sint.

Hactenus de causis dictum est: Quod superest, effectum continet ingentis illius doloris qui sic exprimitur Lucæ 22. *Et factus in agonia prolixius orabat: Et factus est sudor ejus, sicut gutta sanguinis decurrentis in terram:* Tria dicit: orationem, agoniam, & ludorem sanguineum. In oratione 1. illud consideratione dignum est, necesse fuisse ut gravi dolore premeretur, cum illa tormenta sibi obiecta tantâ contentione deprecetur; nimirum, ut ait Apostolus, *cum lacrymis & clamore valido*, & propterea procul ab Apostolis oravit, *avulsus ab eis*, idque tribus vicibus fecit, & semper idem Patri proponens, spatio trium horarum, & humi prostratus, omni animi & corporis contentione. Ille qui hanc horam & tandiu, & tantoperè exoptarat; qui dixerat se habere calicem quem biberet, baptismum quem expleret, & se vehementer coarctari donec id faceret; ille qui suos erudierat ad martyrium; qui vitæ neglectum suis impresserat; ille qui ad hunc finem venerat; qui ad hoc Patris præceptum acceperat; qui tanto divinæ gloriæ studio; qui tanto hominum amore tenebatur; ille qui ex suâ morte tam magnos fructus expectabat; ille qui mortis suæ necessitatem non ignorabat: idem tamen iterum & tertio magna animi contentione & ardore, cum multo fletu, Patrem orat, ut transeat à se

calix isto. Ille qui dissuadentem Petrum ita repulerat, ut Satanam vocaret, *Calicem quem dedit mihi Pater non vis ut bibam illum?* Ille qui Patrem oraverat ut se clarificaret, nempe Crucis exaltatione; ille qui sciebat se nihil præstiturum, nisi moretur, & ex morte suâ magnos fructus proventuros; *Et ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum:* Idem tamen vultu in terram demisso & affixo, summam humilitate mortem à Patre deprecatur. Necesse est igitur ut summo dolore prematur atque urgeatur.

Vnde II. meminit Evangelista summæ agoniam, in quam se coniecit: significat autem illa vox, 1. summam animi angustiam, quæ facta est à dolore animum eius comprimente: hoc enim habet dolor, ut circa præsens malum versetur, sicut metus erga absens: cum itaque iam immineret hora passionis, unde statim postea dixit Matth. 26. *Ecce appropinquavit hora, & filius hominis tradetur in manus peccatorum; surgite eamus, ecce appropinquavit qui me tradet:* hinc factum, ut omnia sua tormenta conspexerit ut præsentia, & ita se vehementissimo dolore compresserit seque in angustiam & in stricto posuerit, quasi effugere non posset. 2. Significat conflictum, & certamen: fuit autem in primis duarum partium superioris & inferioris: cum enim pars superior in inferiorem percussu quodam refunderet tristitiam illam ex mortis certitudine conceptam, vehementius ipsam commovit, totamque complevit: cumque in eadem pugnam voluntas naturalis & sensus ad orationem confugerent, petendo à malis liberari, voluntas superior & deliberata, noluit nisi inefficaciter idem Deo proponere, unde inferiori resistebat, & petitionem corrigebat, dicens: *Non mea, sed tua voluntas fiat.* Deinde certamen fuit duorum affectuum in Christo, quos ipse volens in appetitu suo excitavit, nimirum timoris, & audaciæ: Christus enim naturalia affectu timuit, & tamen deliberata voluntate, & efficaci, & actu appeti-

tus à voluntate imperato, mortem, & omnes dolores sibi propositos efficacissimè amplexus est, & eò duplici & contrario affectu se impulit: Et quoniam omnis passio, præter actû appetitus habet etiam immutationem corpoream, hinc fit ut ex contrario affectu, duplicem in corpore motum passus sit: unde securus est, III. ille prodigiolus effectus de quo S. Lucas cap. 22. *Et factus est sudor ejus, sicut gutta sanguinis decurrentis in terram.*

Quidam ut Theophylactus & Euthymius in hanc locum videntur agnoscere pro verbalè hyperbolem: ut cum dicimus de homine valdè anxio, sudasti sanguinem: sed verè Athanasius dicit Anathema illis qui negant Christum sudasse sanguinem. Id verò fieri posse docet Aristot. l. 3. de animal. c. 19 maximè in deliciatis complexionibus, & iis qui potoso & raro sunt corpore, & sanguinem habent subtiliorem: nam sæpe cum sero sanguinis, ipse cruor subtilior in poros corporibus excernitur: angor enim inflammat corpus, extenuat sanguinem, & poros aperit, atque ita sanguinem excernit, maximè, si jam corpus exsudarit omnem consueti sudoris materiam, uti ubera deficiente lacte, sanguinem emittunt. Id ferè consentit cum eo quod eruditus Cajetanus ait, ubi magnus est dolor, & ad vehementiam suam perductus, ab eo violentè & copiosè sudorem emitti, sed cum omnino exhaustus est sudor, erumpere sanguinem. Scio illud quidem ita improbabile visum fuisse Armenis, ut hæc è sacra Scripturâ abarserint, utpote qui illud censerent indignum magnitudine ac majestate Dei, minus attendendo, se quod majestati tribui & conservari volunt, id subripere clementiæ ac misericordiæ, ad quam totum illud mysteriû pertinet: Quare adhærescere nos oportet ad dignam omni fide veritatem Evangelii. Cum potrò ille sanguineus sudor fuerit copiosus, non ejus causa fuit tristitia, sed actus fortitu-

dinis & audaciæ; quo Christus deliberata voluntate, atque actû appetitus à voluntate imperato, mortem & acerbissimos dolores sibi propositos amplexus est, & naturalem horrois affectum superavit. Cum enim naturaliter timor cor contrabat, & ad subsidium cordis, naturaliter sanguis ad illud confluat, & è contrario per audaciam cor dilatetur, & sanguis incalcescat, & ad partes exteriores rejiciatur: in illo duorum affectuum conflictu, nunc sanguis ad cor confluat, nunc à corde in exteriora rejiciebatur, alterna reciprocatione: Sed cum naturalem timoris affectum audacia ex virtute superaret, tanto impetu sanguis ad exteriora reiectus est, ut per poros corporis magnâ copiâ ex venis eruperit, unde ille sudor sanguineus ex toto corpore emanavit. Hinc solum sanguine respersus est, & omnia vestimenta, & totum corpus maduit sanguine, qui ob aërem ex nocte frigidum in thrombos est condensatus, unde gutta sanguinis, & ut ex Patribus aliquis loquitur, globi sanguinei: Non igitur solum fuit sudor sanguine tinctus, sed verus sanguis ex magnâ commotione emissus: Vnde Bern. serm. 3. in dominicam Palm. ait Christum non fuisse contentum oculorum lachrymis, sed totius corporis sanguineis lachrymis peccata flere, atque abluere voluisse: & ad litteram impletum quod Christus sæpè dixerat, se habere baptismum quo baptizati debebat & coarctari donec illum impleret.

Et certè quidem, ô mi Salvator, baptismus est planè, tuus ille sanguinis sudor, cum sacrum corpus tuum eo penitus intinctum submersumque sit. Proh Deus, quale spectaculum, nunquam visum hætenus ab omni sæculorum memoriâ! Erat toto corpore extensus, de pressa humi facie, expansis brachiis, eodem modo quo illa protensus erat in Cruce, orabat, oblectabat, obtestabatur Patrem *cum lachrymis & clamore valido, cum lachrymis, inquam*

inquam, uberrimis, quas fundebat ex oculis, & cum copioso sanguine qui ab corpore fluebat: perinde ac si eius oculi non satis essent ad flendum: insuper cum clamore valido & voce elata: Id enim verò fecerat, ut amoveret se procul ab Apostolis, orationem suam singulis interruptis, &c.

His ita positis probatisque, ex illo tam stupendo spectaculo quod nobis instar antecedentis existat, conclusiones nonnullas eliciamus, quas nobis esse necessarias arbitror.

I. Est, malitiam peccati esse planè extremam & prodigiosam, cum appetat Deum, & in eum invadat, agatque tam acerbè sicut antea vidimus *Tibi soli peccavi*. Illius præterea immane ac monstruosum esse pondus, quando quidem eius oneri robur Dei succumbit. Quid ergo cogitant homines, qui peccato peccatum adjiciunt, seque tot offensis onerant; ut ipsos Dei humeros inflectant? Nimirum ut intelligas, peccator, huiusce Psalmi versiculum: *Quoniam iniquitates meae supergressæ sunt caput meum, & sicut onus grave gravatae sunt super me*: Hebræus textus habet, *suprà vires meas*: tanto enim peccata tua sunt numero, ut te ipsum inundent, quemadmodum aquæ imbribus inflatae eluvio, caputque tuum transcendant; neque facilius iniquitates tuæ dinumerari possunt, quàm capilli capitis tui; at earum pondus onusque, ita gravè ac intolerandum est, ut eo te inflecti atque obrui oporteat: *Et sicut onus grave gravatae sunt super me, id est super vires meas*. Dum igitur subit mentem peccati committendi cogitatio, cogita nùm tibi vires adsint ferendæ pœnæ illius peccati quod audes committere. S. Martinianus cum ad carnis peccatum provocaretur, ignem accendit, in eumque pedes immisit dicens, *Experire Martiniane, num possis ignem inferni sustinere, ad quem hoc peccato te obligare vis*: & igne externo internum extinxit. In hunc sensum nonnulli exponunt illud Isaiæ

locum cap. 33. *Quis poterit habitare de vobis cum igne devorante? quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis?* Comparata verò habitum alicujus peccatoris & Christi Domini: Hic jacet prostratus & afflictus sine viribus atque robore, ille vivit erectus, stans, ac sine sensu, quasi verò peccatorum onus ad ipsum non pertineret: Quàm longè aliter qui agebat Ps. 118. *adhæsit pavimento anima mea*: & ille alter, qui cum minas Dei audisset, ambulabat demisso capite: Et Iosias 4. Reg. c. 23. qui cum audisset minas in libro legis contentas, scidit vestimenta sua. Sed nimirum intolerabilis est peccatoris audacia, & impudentia, qui suarum rerum securus vivit, cum in summo periculo versetur.

II. Conclusio, Quid putas causæ cur Christus se hoc modo in terram prostraverit jacentem toto corpore, nisi ut nostra scelera retardaret, ne per ejus corpus impiè transeamus, quasi seipsum currenti opponeret? Hic venit in mentem detestabile facinus furentis mulieris, de quo Romana Historia. Nupsit illa Tarquinio, qui ut regnum invaderet, privignū virum bonū per Curia gradus præcipitem egit, ac defuncti corpus medium in vicum projecit, olim Cyprium nuncupatum, sed dictum postea sceleratum, ob facti immanitatem. Tullia ejus filia in occursum mariti, cursu rectà veniebat, cumque in vicum Cyprium itineris necessitate pervenisset, Patris corpus in suo sanguine volutatum reperit. Ad Cadaveris aspectum equi restitère, quasi facinus ipsum exhorrescerent: At ipsa moram indignata, increpans aurigam, equis inhumanior, illos per medium Patris corpus nolentes, ac reluctantes admisit: sibi que viam fecit per parricidium; eo sceleratior quod nec parenti mortuo, & jacenti pepercerit: quid fecisset vivo, atque spiranti? Quid tu hic oculos ò peccator? Quid impietatem damnas? Quid acculas furorem, quem non solum imi-

raris sed superas? Quoties tibi in adulteræ domum ingredienti occurrit Christus in vestibulo iacens & prostratus, ut te properantem retardaret? Sed quid à te impetrare potuit? Non eius dignitatem attendisti, quia Deus: non auctoritatem, quia Dominus & Rex: non reverentiam, quia Pater, non statum miserabilem, quia iacens: sed per scelus, per sacrilegium, per contemptum, per ludibrium, & sanguinem pedibus conculcasti, ait Apostolus, & corpus iacentis, criminis tui iter fecisti. Ita enim de peccatoribus iudicabit Apostolus. Tu videris, dum ad aliud transeo.

III Itaque conclusio. Hinc etiam disce quantum malum sit peccatum quod talem in Christo tristitiam excitavit: Certè summa est hominis infamia quod solus Creatorem suum ita contristet: de reliquis ait David Ps. 103. *Lacabitur Dominus in operibus suis*, quia omnia ut suo auctori obediunt: At de homine Genes. 6. *Pœnitent me eum fecisse*: Etiam, ecce Christus Dominus summo dolore afficitur. Attende itaque quantum sit malum peccati, Etenim in Christi animâ erat infinita dulcedo beatitudo & gaudium, & peccatum tuum in cor eius coniectum, velut amarum quid totam illam dulcedinem disturbat. Vna tantæ suavitatis guttula, si in Infernum descenderet, illum dulcem efficeret: nam vel unam beatitudinis guttam petebat ab Abraham Dives impius ad se refrigerandum in Inferno: & una eiusmodi sufficit, ut omne martyrum dulce sit, ut Stephano lapides, Crux Andreæ, Laurentio ignis, sint instar paradisi: Tantam ergo Christi Domini dulcedinem quam habebat ex beatitudine, quid fecit amarum? peccatum solû: O rem stupendam! Pelagus omnium amaritudinum, Infernis, unâ Dei guttâ dulcescit: & Pelagus omnium dulcedinum, Beatitudo, uno peccato fit amarum.

Hinc etiam fontem habes unde tristitiæ veræ & contritionis aquas haurire possis. Si enim ipse tantum pro peccatis nostris conte-

ritur, ut inde sanguis exeat, quid iam par est nos facere, qui peccavimus? Sit ergo ille dolor exemplar illius quem habere debemus in Confessione: Et si non habemus, hinc petamus ut à fonte, nostrumque illi iungamus: hæc enim Christi tristitia omnem nobis tristitiam meruit & contritionem de peccatis nostris, ut tristitia nostra & dolor à Deo recipiatur.

Postremò, cum Filius Dei, tam acerbè à peccato habitus sit nonne crudelitas est temeritasque plursquam barbara, non desistere ab afficiendo iniuria & contumeliis Deo tam bono, & ad morem ita proclivi? Agedum, peccator: considera Salvatorem tuum humi prostratum sine viribus, penitusque afflictum horribili peccatorum tuorum pondere. Tibi ne propositum est pergere ita pertinaciter, ut eius supplicia miseræ onem tibi non commoveant, neque te sanguis ipsius molliat, neque te eius charitas inflectat? Sat hodie nosti, quo pacto peccata tua sint offensæ in Deum, cum eas tam carè luar. Quod lugere lachrymis non potes, id lavat sanguine suo. Quod tibi cor non tangit, eum dolore interimat. Vide quot peccatis lapidatur à reliquis hominibus: Cur te vis eorum crudelitati adiungere? Quid facit lapis iste in tua manu tot ab annis? peccatum istud in conscientia tua? meditaris ne eternum triumphare de ipsius patientia, eumque ad charitatis suæ despicientiam vexare semper? Audi quomodo sanguis ille profusus vindictam adversus te clamitat, apud Ier. cap. 18. *Attende Domine ad me, & audi vocem adversariorum meorum, Nunquid redditur pro bono malum, quia foderunt foveam anima mea? Recordare quod steterim in conspectu tuo, ut loquerer pro eis bonum, & averterem indignationem tuam ab eis. Propterea da filios eorum in famem, & deduc eos in manu gladii, &c. Tu autem Domine scis omne consilium eorum adversum me in mortem: ne propitius iniquitatem eorum, & peccatum eorum à facie tua non deleatur: sicut corruentes in conspectu tuo, in tempore furoris tui absterge*

abutere eis: Eæ sunt minæ, imò punitiones horrendæ, quæ caput eorum obtrent, qui se pertinaces obstinosque præstabant tuique similes, ô peccator, quæ nullo sensu afficit spectaculum maxime omnium quæ unquam extiterint tragicum. Cogita hæc tibi, vel ob te, inculcata esse lobi verbi c. 16. Terra ne operiatur sanguinem meum, neque inveniatur in te locum latendi clamor meus. Apprimè tuis te terram esse: Terra enim verò quam calcamus, sensu omni caret. Cur nam Filii Dei sanguinem abscondere ac obtegere studes: Memento illum abdi non posse, quia clamitas, i. misericordiam, dein ultionem, si contemnitur. Eheu, quam dudum misericordiam pro te clamitat, cum te tandiu toleraverit Deus, teque ad pœnitentiam expectet: Cur obstare vis, ne pro te veniam postulet: Cur eum, miser, in vindictæ clamorem convertis: Ita loqui ut S. Gregorius textum hunc explicans: Locum latendi, clamor eius invenit, si hoc quod mens reddit lingua tacet. Equidem non patiar ut in me tacendi locum reperiat, quandoquidem nihil à me dici aliud hoc in genere oportet, nisi quod clamat.

O pretiose Dei mei sanguis in terram effusus pro salute peccatorum, Valdè mihi honorificum est, oris vicem tibi præstare, meæque linguæ opera, personare omnia clamore tuo. *Audite cæli quæ loquor, audiat terra verba oris mei.* Cum cælo primum ago, vocemque intendo usque ad Thronum Dei.

Pater Sancte: Sanguis Filii tui tam recenter profusus ex ipsis venis, emissusque peccatorum causa, veniam iis postulo, iis misericordiam, culpæ ipsorum oblivionem, & remissionem pœnæ. Iram, ô Deus, tuam comprime, tuæque iustitiæ severitatem. Verum est, illorum peccata, ingrati animi vitia, magna crimina, extremæque flagitia mereri omne supplicii genus ea punituri. At, nonne sat tuam ultus iniuriam fuisti, videns me humi fufum pro ipsis: Tanti valeo ac eorum sanguis, quandoquidem sanguis Dei sum, cuius ego venas

deservi, ut sanguinem peccatorum protegerem. Eheu: me terra copiosè ebibit: totus iâ refrigui, concretusque sum in illius rimis. Fac ô Pater, ut iracundia tua iam dudum in homines accensa refrigescat, penitusque abeat: respicient me forsan, seque charitati meæ dederunt.

O terra, minime quidem illa tu, quæ me accepisti, cum sis sensus omnis expertus: sed tu pro qua effusus sum, audi verba mea: meum ausculta sermonem, clamoribus meis aures adhibe. Considera me pro tuis offensis fluxisse in pulverem, atque ad satisfaciendum tua causa Deo, quem exulcerasti. Sola culpæ tuarum cogitatio, & flagitiorum tuorum abominatio, diffiderunt omnes Filii Dei venas, feceruntque ut in terram magno æstu erumperem, quò tibi pretium largirer, ac darem in manum unde satisfaceres Deo quem offendiisti: Ut ederem hoc balneum salutare, ubi te in me ipso ablueres, omniaque demergeres peccata, sicut Ægyptii in mari rubro demersi sunt: Ut tibi cor mollirem, obstinatius & durius adamante: Ut cursum iniquitatum tuarum inhiberem: Ut commiseratione te moverem: Ut tibi animum inducerem ac studium sanguinis tui pariter fundendi, quò pœnitentiam obeas culpæque tuas expies: Ut te sensu afficerem, & metu, ob numerum pondusque peccatorum tuorum, quæ Deus ipse sustinere non potest, & quæ veniam obtinere nequeunt, nisi effusione sanguinis Dei: Ut cogitationem tibi subicerem atrocium immaniumque cruciatuum qui te manent, & sanguinis qui tibi copiosè fundendus est: tibi qui reus ipse est: si quidem sola scelerum tuorum cogitatio tantam sanguinis copiam vi ac violentia Filio Dei eripuit. At quandoquidem tua causa effusus fui, cur non sumis usurpasque commodum & lucrum, quod tibi suppedito & largior, ac rationem quam tibi offero ad veniam tibi obtinendam: Etiam ne aspernari me & calcare pedibus velles, ac sacrilego fastidio querelam

lam meam respuerit! Cur me inutilem esse vis, cum tanti sum pretii? per me potes veniam consequi, conciliare tibi Dei amicitiam, te in eius gratiam insinuare, paradysum emere. Pluris quam totum illud valeo, & me manu tuâ gerendo in pretium rei quam efflagitas, minimum exsolcere non potes. Velles ne peccatis omnibus tuis, mei etiam valoris contemptum adjicere; ac posteaquam te maximæ rerum creaturarum partis abusus reum fecisti, reum te insuper efficere sanguinis Filii Dei? Si non concedis precibus meis amantissimisque hortationibus, scias me vocem mutatum esse, ac loco misericordiæ quam tibi procuro, clamitaturum adversus te vindictam. Deus Maximus exaudiet me. Cælum voci meæ annuet: ac omnes creaturæ res se ad querelas meas accommodabunt. Auditus est Abelis sanguis adversus fratrem: Ego adversus te non audiar? Sanguis animalium in sacrificiis fusus, sibi audientiam fecit in cælo, quantumque ob causam oblatus fuerit: Mihi verò cælum audientiam non dabit? Aures igitur adhibe peccator, & ausculta preces meas. Attende me à terrâ ebibi propter te. Deum tuum inspice viribus plane exhaustum, in extrema afflictione animi, pergentem orare pro te, humi affixo vultu, in persum suo sanguine, quem merore summo ac dolore undique profundit. Sin postulationi meæ non concedis, Deus Cælum, omnes creaturæ, mihi ad testimo-

nium assistant, meque de manibus tuis requirant, cum effusionis meæ reus sis.

Nescio, Christiani, quid respondeam, ita benevolo tragicoque sermone. Nam præterquam quod sensus, propositaque animi vestri me latent, experientia pernovi peccatorum pertinaciam & duritiam, qui neque blanditiis vincuntur, nec minis; qui nec ab irato, nec ab afflicto propter se Deo flecti se sinunt. O quam deplorandus est status, esse reprobum! O quam lugubris eorum exitus est, qui obduruerunt obstinatique sunt in peccato: Ad vos, Animæ sanctæ, potius me converto: Vosque obtestor ut colligatis pretiosum illum sanguinem, nec ullam ejus guttulam remanere humi sinatis. Pacis Angeli, qui non pepercistis lachrymis vestris; *Angeli pacis amare se fiebant* nam; opem ad id vestram nobis præbete, Tuque o sancta Anima, Salvatoris mei faciem, & sudorem, & sanguinem absterge; Dolorem hunc divinum assume, quo deletam in te imaginem Dei reformes. Hodie cum ipso afflictiones pati discere; conformate te ad Dei voluntatem; sanguinem tuum cum eo profundere. Illius sanguis meritum tuum est: tuum est grati animi officium: sanguis ipsius merces tua evadet. Amen.

* * *